

Puchar



- Autor Joachim Scholtz
- Czas powstania ok. 1680
- Miejsce powstania Leszno, Wielkopolska
- Wymiary wysokość: 50,3 cm, średnica: stopa – 15,4 cm; wylew – 14,8 cm; pokrywa – 18 cm, waga: 1483 g
- Numer inwentarzowy ZKWawel 9340
- Muzeum [Zamek Królewski na Wawelu Państwowe Zbiory Sztuki](#)
- Dostępność Skarbiec Koronny
- Tematy [życie codzienne](#), [wokół stołu](#)
- Technika [kucie](#), [cyzelowanie](#), [odlewanie](#)
- Materiał [srebro](#)
- Data pozyskania 8 listopada 2012, zakup na aukcji Sotheby's w Paryżu
- Prawa do obiektu Zamek Królewski na Wawelu Państwowe Zbiory Sztuki
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, 2014
- Tagi [zastawa stołowa](#), [naczynie](#), [techniki zdobnicze](#), [złotnictwo](#), [kielich](#), [barok](#), [3D](#), [domena](#)

publiczna

Puchar z okrągłą, profilowaną stopą, balasowatym trzonem z jajowatym nodusem, obszerną profilowaną czarą oraz pokrywą ukształtowaną analogicznie do stopy. Na podstawie znajdują się trzy owalne medaliony z wyobrażeniem puttów baraszkujących ze stworami morskimi, ponadto motywy akantowe oraz pary ptaków z girlandami owocowymi. Dolny odcinek trzonu – balas – zdobiony płaskimi puklowaniami. Na nodusie widnieją trzy groteskowe maski pomiędzy kobiecymi hermami. W wydłużonych owalnych medalionach, w dolnej strefie czary, przedstawiono sceny mitologiczne: Tysbe z lwem, Tysbe nad ciałem Pyrama, Wenus i Adonis (Owidiusz, *Metamorfozy*, IV:101–104, 153–162; X: 537–538); a w środkowej strefie, w trzech mniejszych owalnych medalionach przedstawienia pejzażu miejskiego z mostem, podróżnego przed kościołem, uczonego w pracowni lub tkacza (?) – ujęte motywami akantowymi. W górnej strefie czary, w dużych owalnych medalionach z motywami małżowinowych herm widzimy kolejno sceny: strzyżenie owiec, spotkanie władców (zapewne: Mesza, król Moabu stojący przed królem izraelskim Achabem – 2 Krl 3,4), robotnicy przy warsztacie tkackim napędzanym młynem wodnym. Między nimi znajduje się dwustrefowa kompozycja z ptakiem ponad siedzącym puttem. Na pokrywie, w trzech owalnych medalionach, przedstawiono putta bawiące się i grające na instrumentach (lutni, skrzypcach, kobzie) pomiędzy owocowymi festonami podtrzymywanymi przez ptaki; krawędź zdobiona rytowaną wicią akantową. Naczynie zwieńczono pełnoplastyczną figurką papugi siedzącej na gałęzi.

Jest to jedno z najokazalszych barokowych dzieł polskiego złotnictwa o świeckim przeznaczeniu, jakie dotrwały do dziś w światowych zbiorach. Najbardziej eksponowane sceny na czarze dotyczą tkactwa, będącego w XVII stuleciu głównym źródłem dochodów mieszkańców Leszna. Dwie z nich ilustrują codzienne zajęcia – strzyżenie i tkanie, trzecia ma wyraźnie alegoryczną wymowę. Źródła przedstawień odnoszących się do tematu pracy i nieszczęśliwej miłości zostały niewątpliwie wskazane złotnikowi przez erudyte. Niezwykła okazałość naczynia i obfitość dekoracji, która na zasadzie *horror vacui* pokrywa jego wszystkie części składowe, pozwala się domyślać w tym niepowtarzalnym dziele luksusowego prezentu (przedstawiciela rodu Leszczyńskich?). Brak herbów, gmerków i rozbudowanych inskrypcji wyklucza zamówienie pucharu do użytku cechowego.

Opracowanie: Dariusz Nowacki (Zamek Królewski na Wawelu), Redakcja WMM, © wszystkie prawa zastrzeżone